

INGEN LAG UTAN UNDANTAG

Margareta Melin, SR P1 tisdag 26 juni 2012

Igår talade jag om den gamla sjuka GANNA som skulle utvisas till Ukraina – och om protesterna från allmänheten som stoppade utvisningen.

Enligt utlänningslagen kan man få uppehållstillstånd i Sverige om det finns ”synnerligen ömmande omständigheter”. När media rapporterade om GANNA, upprördes många och undrade: Hur kan en svensk myndighet påstå att det *inte finns* ”synnerligen ömmande omständigheter” i hennes fall? Fallet med Ganna ledde till diskussioner i riksdagen. Några önskade en ändring i lagtexten. Andra påpekade att den lagtext som finns är ok, men den kan tolkas generösare än man hittills gjort.

Det är en viktig fråga det här, hur man ska se på förhållandet mellan lagtext och tolkningen av lagen i det enskilda fallet. Denna viktiga fråga tas upp i början av DEN SVENSKA LAGBOKEN, i Olaus Petris Domarregler från 1500-talet.

När jag var nämndeman en period läste jag de gamla domarreglerna och det slog mig då, vilken stor betydelse man där ger åt domarens personliga redbarhet och omdöme. I vår tid kan man få höra att något är juridiskt korrekt men moraliskt fel. Enligt Olaus Petri skulle ingenting kunna vara juridiskt rätt om det är moraliskt fel. Han skriver till exempel:

*Domaren akte i all lag, vad hans uppsåt var som lagen gjorde.
Den gör emot lagen, som gör emot lagens mening,
även om han synes göra som orden lyda i lagen.*

*En god och beskedlig domare är bättre än god lag,
ty han kan alltid laga efter lägenheten.*

Han kan alltid anpassa efter rådande omständigheter,
förstå vad som är rätt och riktigt i det konkreta fallet.

Jesus blev anklagad för lagbrott när han botade på sabbaten. Själv menade han att han då tvärtom uppfyllde lagens mening. När han befriade från sjukdom och social isolering på den arbetsfria dagen, då blev den dagen precis vad den var menad att vara: en dag fri från bekymmer och besvär.

Sabbaten blev till för människan och inte människan för sabbaten, sa han.

Jesus uppmanade också sina kritiker att använda sitt sunda förnuft:

Om någon av er har en son eller en oxe som faller ner i en brunn, drar han då inte genast upp dem, även om det är sabbat?

Lagar och regler ska inte följas till punkt och pricka. När ett beslut får orimliga konsekvenser och strider mot samvete och sunt förnuft då duger det inte att säga: ”Vi följer bara reglerna”. Lagar är *rättesnören*. De är riktmärken och vägvisare. Ingen lag kan tillämpas utan jämkning och undantag.

*Lagen är till för människans skull;
hennes liv och säkerhet.
Alla lagar har undantag som samvetet vet.*

SÅNG:

Till frihet är du född, ett gudabarn.

Låt ingen ta din frihet ifrån dig.

Ett gudabarn, du är ett gudabarn.

Låt inget ta din frihet ifrån dig.

Du Omätlige,

Du som håller universum samman

och famnar allt levande,

vi tillber dig.

Vi ber för fred och försoning

överallt på jorden – och i vårt eget inre.

Må ditt rike komma och din vilja ske!

Välsignelse
över ljuset
i människornas hjärtan.
Må det växa sig starkt
ta mörkret i famn
föda fred och försoning.